

Anexa 9 – Ghid pentru Evaluatori

1. Introducere

Prezentul ghid pentru evaluare a fost elaborat în cadrul Componentei 2- *Dezvoltarea unei Înțelegeri Comune asupra Evaluării* a proiectului PHARE 2005 *Dezvoltarea unei Comunități de Evaluare Profesionale (DoPEC)* în România.

Ghidul are la bază liniile directoare elaborate de Societatea de Evaluare a Marii Britanii (UKES)¹ pentru a veni în ajutorul următoarelor categorii de beneficiari: (i) evaluatori din mediul public sau privat, din mediul de afaceri sau individuali; (ii) managerii evaluării din mediul privat sau public; și (iii) participanții la evaluare (furnizorii de informații, inclusiv cei supuși chestionarelor). Ghidul se împarte în trei secțiuni, una pentru fiecare grup țintă. Se încearcă surprinderea unei arii de principii și cadre de acțiune care s-au dovedit utile pentru evaluări în diverse situații.

Prezentul ghid furnizează un punct de referință pentru persoanele interesate implicate în evaluare, datorită faptului că încapsulează practica evaluării din punctul de vedere al evaluatorilor, managerilor evaluării și participanților la evaluare. Se are în vedere folosirea lui în procesul de evaluare în oricare domeniu sau disciplină.

Recomandăm ca acest ghid să fie consultat în paralel cu Codul Etic pentru evaluatori și a Notelor Explicative elaborate în cadrul prezentului proiect DoPEC² și de asemenea în paralel cu Standardele Evaluării 2006. Nu toate liniile directoare pot fi indicate ca referință pentru Codul Etic sau Standardele Evaluării din cauză că multe dintre acestea se referă la ”cele mai bune practici” în pregătirea, proiectarea, implementarea și raportarea în activitățile de evaluare. Aceste ”bune practici” nu trebuie să se bazeze numai pe considerații etice, ci se bazează în cele mai multe cazuri pe ceea ce s-a dovedit în practică a fi cel mai eficient. În ceea ce privește standardele, acestea se referă în parte la aranjamentele administrative care nu sunt incluse în acest ghid. Referința la standarde, prin urmare, nu este întotdeauna posibilă.

Ghidul oferă o bază ce poate fi studiată de către factorii interesați în procesul de evaluare și să acționeze ca referință pentru probleme ce țin de etica și practica evaluării. Ghidul nu este definitivat urmând să evolueze probabil de-a lungul timpului. Liniile directoare pot fi adăugate pe măsură ce experiența în evaluare în România va evolua, prin discuții prelungite și negocieri purtate înainte, în timpul sau după evaluarea propriu-zisă.

Ca și ghidul UKES, ale cărui linii directoare se regăsesc în Tabelul 1, prezentul ghid furnizează un cadru pentru activitățile de evaluare dar nu exemplifică nici un caz real de abordare în evaluare. În orice caz, se are la bază premisa cum că este necesar să fim deschiși și transparenți în ceea ce privește așteptările și pretențiile tuturor factorilor interesați în evaluare.

¹ Coordonatele Societății de Evaluare a Marii Britanii pot fi accesate pe site-ul: <http://www.evaluation.org.uk>.

² Versiunea Codului Etic folosită pentru prezentul document este cea depusă pe 14 iulie 2008 ‘ Codul Etic al Evaluatorilor- Draft pentru Discuții – DV02’, dated 14 July 2008.

Tabelul 1 – Ghidul Evaluării

Nr. crt	Linii directoare	Referința ³	Observații
1.	Re: Evaluatorul (Partea Cererii și a Ofertei)		
1.1	Să fie explicit asupra scopului, metodei, rezultatelor așteptate ale evaluării; mare atenție la efectele neașteptate și receptivitate la modificări ale scopului evaluării	CE6 CE9 EWG.C3 EWG.D2	
1.2	Să alerteze managerii evaluării asupra posibilelor ajustări în abordarea sau practica evaluării; să fie deschis la dialog prin procesul de informare a acestora asupra progresului și dezvoltărilor înregistrate	CE9	
1.3	Să ia în calcul dacă este util să implice în contract sprijin din exterior sau arbitraj neutru (dacă este necesar)	CE6	
1.4	Să aibă o discuție anterioară cu managerii evaluării înainte de a agree termenii unui contract	CE9	
1.5	Să adere la termenii agreeți în contract și să se consulte cu managerii evaluării dacă există modificări semnificative solicitate pentru a proiecta sau livra evaluarea	CE7 CE9 EWG.C4	
1.6	Să demonstreze calitatea evaluării în fața altor părți implicate în perioada de raportare , cum ar fi asupra dezvoltării și responsabilizării financiare și să adere la asigurarea calității procedurilor așa cum s-a agreeat prin contract	CE9 EWG.D1	
1.7	Să fie conștient și să facă toate eforturile pentru a minimiza efectele dăunătoare ale evaluării de a prejudicia statutul, poziția sau cariera participanților	CE8 CE10	
1.8	Să demonstreze că proiectarea și realizarea evaluării sunt transparente și conforme scopului	CE9	
1.9	Să dovedească faptul că folosește datele rezultate din evaluare într-un mod potrivit și comprehensiv și că rezultatele evaluării pot fi deduse din aceste date	CE8 CE9 EWG.D3 EWG.D4	
1.10	Să dovedească faptul că acționează în interiorul legislației din România și că folosește proceduri care să asigure stocarea în siguranță a informației	CE11 CE12	Se sugerează adăgarea unei propoziții legate de legislația privind protecția datelor la CE12
1.11	Să aducă la cunoștință drepturile de proprietate intelectuală și munca altora	CE12	
1.12	Să aibă înțelegeri contractuale privind respectarea drepturilor de autor a metodologiei, contșatărilor, documentelor și publicațiilororevaluării	CE12	
1.13	Să scrie și să comunice rezultatele evaluării într-o limbă accesibilă	CE6	
1.14	Să agreeze cu managerii evaluării de la început cu privire la natura diseminării în scopul maximizării utilității evaluării	CE9	

³ Referința CE urmată de un număr, se referă la articolul cu acel număr din acea versiune a Codului Etic identificată la Nota de subsol cu numărul 2. Referința EWG urmată de un număr sau de o literă, se referă la secțiunea relevantă din Standardele de Evaluare aprobate de Grupul de Lucru pentru Evaluare (Evaluation Working Group- EWG) din 12 Aprilie 2006.

Nr. crt	Linii directoare	Referință ³	Observații
1.15	Să-și demonstreze angajamentul la integritatea procesului de evaluare și la scopul acesteia de a crește nivelul de cunoaștere în domeniul public	CE8 EWG.C11	
1.16	Să fie realist în legătură cu ce este fezabil de realizat și în legătură cu capacitatea lui de a livra în termenul stabilit și în limita bugetului agreat	CE6	
1.17	Să știe când să refuze sau să încheie un contract de evaluare dacă acesta nu e fezabil, nu servește interesele pentru care a fost creat sau amenință să submineze integritatea proiectului	CE7	
1.18	Să fie pregătit să-și argumenteze cazul pentru dreptul public la informație de evaluare în contexte specifice.	CE12	
1.19	Să trateze toate părțile în mod echitabil în procesul de evaluare și în diseminarea concluziilor	CE8	
2.	Re: Managerii Evaluării (Cererea de Evaluare)		
2.1	Să fie conștienți de beneficiile evaluării externe, independente	CE5	
2.2	Să fie cinstiți în operarea procedurilor de licitație în care să nu fie exploatate idei contradictorii și să nu se facă abuz de proprietatea intelectuală ca rezultat al achiziției publice de servicii de evaluare		
2.3	Să susțină consultări preliminare cu toate părțile implicate pentru a iniția evaluări relevante, realiste și viabile	CE9	
2.4	Să specifice scopul și utilizatorii unei evaluări prin materiale suport relevante pentru a încuraja depunerea de oferte relevante	CE9	
2.5	Să opereze proceduri de licitație deschise și corecte asigurându-se că sunt implicați actori calificați, anunțând criterii explicite care vor sta la baza rezultatului achiziției publice de servicii de evaluare	CE12	
2.6	Să clarifice constrângerile sub care operează managerii evaluării: termene, bugete, responsabilități	CE9	
2.7	Să adere la termenii contractului și să se consulte cu evaluatorii și celelalte grupuri interesate în cazul în care anumite schimbări sunt necesare pentru a realiza evaluarea	CE9 CE12 EWG.C4	
2.8	Să specifice termenii și responsabilitățile șegale privind evaluarea în contract	CE12 EWG.C4	
2.9	Să armonizeze scopul și posibilele beneficii ale evaluării cu expertiza și cunoștințele potențialului evaluator	CE6	
2.10	Să accesibilizeze documentația și informația necesară pentru scopurile evaluării	CE9	
2.11	Să stabilească principii clare pentru raportare și pentru diseminarea rapoartelor de evaluare finanțate din bani publici care să fie consistente cu procedurile cunoscute asigurându-se calitatea evaluării și a raportării	CE12	
2.12	Să aibă așteptări realiste asupra a ceea ce i s-ar putea furniza printr-o evaluare inclusiv prin acordarea unui timp suficient evaluatorului pentru a răspunde la invitația la achiziția publică și a produce oferta		
2.13	Să includă evaluatori experimentați (care nu sunt potențial candidați) în procesul de elaborare a specificațiilor tehnice aferente evaluării, incluzând un buget fezabil și termene realiste	CE5 CE6	
2.14	Să aibă încredere în evaluator și să existe respect reciproc între participanți, managerul evaluării și evaluator	EWG.E1	

Nr. crt	Linii directoare	Referința ³	Observații
2.15	Să primească sfaturi de la evaluator asupra metodologiilor de colectare și analiză a datelor	CE6	
2.16	Să comunice deschis și să respecte oamenii implicați în evaluare; să informeze permanent echipa de evaluatori cu privire la eventuale modificări care ar putea să influențeze evaluarea	CE9 EWG.E1	
2.17	Să recunoască faptul că pe alocuri evaluatorii trebuie să păstreze anumite surse anonime		
2.18	Să mențină integritatea concluziilor, cum ar fi să nu scoată din context anumite rezultate și să le citeze	CE8 EWG.C12 EWG.D5	
3.	Re: Participanții la Evaluare (Cererea de Evaluare)		
3.1	Participanții la evaluare ar trebui să primească explicații pertinente cu privire la scopul și metodele evaluării și să li se dea posibilitatea de a comenta în legătură cu modul în care sunt reprezentați în procesul de evaluare	CE9	
3.2	Participanții la evaluare ar trebui să primescă explicații în legătură cu înțelegerea făcută și să fie implicați în negocierile accesului echipei de evaluare la program	CE9	
3.3	Participanții la evaluare ar trebui să aibă acces la echipa de evaluare în scopul de a interveni prin feedback-uri în raportări și a oferi sprijin pe toată durata evaluării	CE9	
3.4	Participanții la evaluare trebuie încredințați că informația pe care o oferă este în conformitate cu legislația de protejare a informațiilor din România și că orice informație care se face publică este corectă, relevantă și corespunde realității	CE9 CE12	
3.5	Participanții la evaluare ar trebui să fie încredințați că în cazul unei dispute sau sau dificultăți între participanții la evaluare și evaluator, au dreptul la arbitraj independentă		
3.6	Participanții la evaluare ar trebui să fie încredințați că evaluatorii au iau toate măsurile pentru a se asigura că rapoartele lor se bazează pe acordul rezonabil al factorilor interesați. Rapoartele finale ar trebui în mod normal să fie bunuri publice și accesibile tuturor participanților. Dacă există motive pentru a excepta ape cineva acestea trebuie înregistrate	CE9 CE12	
3.7	Participanții la evaluare au dreptul de a fi informați în legătură cu utilizarea explicită a transcriptelor interviurilor sau a înregistrărilor video ale diferitelor evenimente și să li se ceară consimțământul	CE9	